CUPRINS

Introducere …….. 7

I. **CONSIDERAȚII TEORETICE**

I.1. Conceptul de geografie umană …….. 9
I.2. Relațiile geografiei populației cu alte științe ……. 12
I.3. Principii şi metode utilizate în geografia populației …….. 14
I.3.1. Principii geografice în analiza populației ……. 15
I.3.2. Principalele metode de analiză a populației ……. 16
I.4. Documentații utile în geografia populației ……. 17
I.5. Scurt istoric asupra cunoaşterii populației ……. 19
I.6. Etapele de dezvoltare a geografiei populației ca ştiință …… 22

II. **EVOLUȚIA GENERALĂ ŞI DENSITATEA POPULAȚIEI**

II.1. Etapele istorice ale umanizării planetei..... 27
II.2. Determinări actuale în creşterea populației..... 35
II.3. Evoluția numerică a populației globului 38
II.4. Densitatea şi repartiția ei pe glob 46
II.5. Factori de influență în dinamica populației..... 52
II.6. Teorii asupra creşterii populației..... 53

III. **MIŞCAREA NATURALĂ A POPULAȚIEI**

III.1. Natalitatea, nupțialitate şi fertilitatea naturală pe glob …… 56
III.2. Morbiditatea, mortalitatea generală şi infantilă pe glob …….. 70
III.3. Speranța de viață la naştere şi excedentul natural pe glob ……. 78

IV. **DINAMICA MIGRATORIE A POPULAȚIEI MONDIALE**

IV.1. Caracteristici generale ale migrației ……... 88
IV.2. Scurt istoric al migrațiilor …….. 89
IV.3. Factorii de influență în mobilitatea populației …… 93
IV.4. Formele de mobilitate a populației ……. 94
IV.5. Tipuri de migranți …….. 100
IV.6. Repartiția geografică a fenomenului de migrație …….. 103

V. **STRUCTURA POPULAȚIEI MONDIALE**

V.1. Structura populației pe grupe de vârstă …….. 111
V.2. Structura populației pe sexe …… 117
V.3. Structura socio-economică a populației și șomajul ……. 120
V.4. Structura populației pe medii rural/urban ……... 125
V.5. Structura rasială a populației …….. 130
V.6. Structura etnică a populației ……... 134
V.7. Structura lingvistică a populației …… 138
V.8. Structura religioasă a populației …….. 141
V.9. Fenomene de discriminare structurală a populației …… 145

VI. **CONDIȚIA UMANĂ PE PLAN MONDIAL**

VI.1. Conceptul de dezvoltare umană ……. 148
VI.2. Indicele de sărăcie umană ……. 151
VI.3. Consecințe ale sărăciei umane …….. 155
VI.4. Modalități de combatere a sărăciei umane …… 156
VI.5. Indicele de dezvoltare durabilă ……. 157

Bibliografie …….. 161

© Editura Fundației *România de Mâine*, 2007
Editură acreditată de *Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului*
prin *Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior*

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
SIMON, TAMARA
Geografia populației Terrei / Simon Tamara. - București, Editura Fundației *România de Mâine*, 2007
Bibliogr.
ISBN 978-973-163-038-0

911.3:314(100)(075.8)(076.5)
911.172(100)(075.8)(076.5)

Reproducerea integrală sau fragmentară, prin orice formă și prin orice mijloace tehnice, este strict interzisă și se pedepsește conform legii.

Răspunderea pentru conținutul și originalitatea textului revine exclusiv autorului/autorilor

Redactor: Octavian CHEȚAN
Cartografiere: Ana BARALIA
Tehnoredactor: Marcela OLARU
Tamara SIMON
Coperta: Cornelia PRODAN

Bun de tipar: 30.01.2008; Coli tipar: 10,25
Format: 16/70 × 100

Editura Fundației *România de Mâine*
Bulevardul Timișoara nr. 58, București, Sector 6
Tel./Fax: 021/444.20.91; www.spiruharet.ro
e-mail: contact@edituraromaniademaine.ro

Rezumat

Prin această lucrare am încercat o prezentare, într-un mod cât mai accesibil şi pentru un public cât mai larg, a ceea ce înseamnă, la nivel mondial, geografia populației şi a aşezărilor umane. Am dorit să punem în lumină rolul distinct al acestei problematici asupra planetei noastre şi să demonstrăm că omul este cel care a determinat modificările cele mai mari asupra suprafețelor continentale şi oceanice.

Comparativ cu alte ştiințe ale naturii, geografia populației şi a aşezărilor umane se constituie ca o disciplină bine conturată, cu un obiect de studiu bine delimitat, cu principii şi metode proprii de evaluare şi analiză specifice.

Problema populației a început să fie o preocupare deosebită a organizațiilor internaționale, mai ales ale ONU şi FAO, încă din 1972, ținând seama de faptul că populația constituie motorul dezvoltării societății contemporane. Noile raporturi ale binomului populație-dezvoltare economică arată gravele probleme cu care se confruntă planeta legate de fenomene negative cu un puternic impact asupra condițiilor de locuit, nivelului de trai şi al sărăciei.

Mişcarea de globalizare a economiei, accelerată la început de secol XXI, aduce cu sine atât riscuri, cât şi speranțe în reducerea decalajelor dintre țări. Noile oportunități de dezvoltare a economiei în țările în curs de dezvoltare se va traduce prin alte coordonate demografice. La scară mondială vor persista unele contraste sociale economice între țările globului, iar decalajele trecutului nu vor putea fi depăşite repede şi uşor.

Noua arhitectură economică ce se prefigurează arată că aspectele demografice negative vor fi dominante în țările industrializate, iar – în ciuda unor încercări de limitare a creşterii demografice –, țările în curs de dezvoltare vor domina fluxurile de migrație. Factorii de influență în evoluția fenomenelor demografice vor rămâne aceiaşi şi în deceniile următoare, dar ponderea unora va deveni dominantă față de cei care au acționat până în prezent.

În aceste condiții, a crescut interesul pentru cercetarea în detaliu a aspectelor demografice şi de habitat, mai ales asupra modului de concentrare şi repartiție spațială, fapt care a condus la creşterea importanței geografiei umane ca obiect de studiu şi de cercetare.

În elaborarea acestei lucrări am parcurs numeroase materiale bibliografice, am consultat numeroase anuare statistice internaționale, articole din presa națională şi internațională. Un loc important a revenit şi atlaselor lumii care reflectă prin mijloace cartografice, în mod sintetic şi expresiv, fenomene

demografice actuale şi de habitat uman. Demersul cel mai dificil l-a constituit faptul că anuarele statistice internaționale nu cuprind date pentru aceiaşi perioadă de referință legate de anumite fenomene demografice şi de distribuția lor spațială.

Întreaga lucrare este alcătuită, în principal, din două părți distincte: prima, dinamica naturală şi migratorie, repartiția spațială a populației, *iar a doua,* structura *acesteia. Fiecare capitol demonstrează marea diversitate a problemelor ce caracterizează populația globului, cu surprinderea unor aspecte particulare existente la nivelul continentelor şi al țărilor componente.*

Prin modul se abordarea a problemelor de populație şi sublinierea importanței factorului uman în gestionarea durabilă a planetei, lucrarea a depăşit nivelul unui simplu curs şi se recomandă a fi un mic tratat de geografie a populației care încercă să pună într-o aceiaşi ecuație toate aspectele definitorii pentru societatea umană contemporană.